

Ringvirkninger, klynger og samfunnsøkonomien for feltutbygginger på norsk sokkel

2018 Offshore Strategikonferansen, Stavanger

Hilde C. Bjørnland

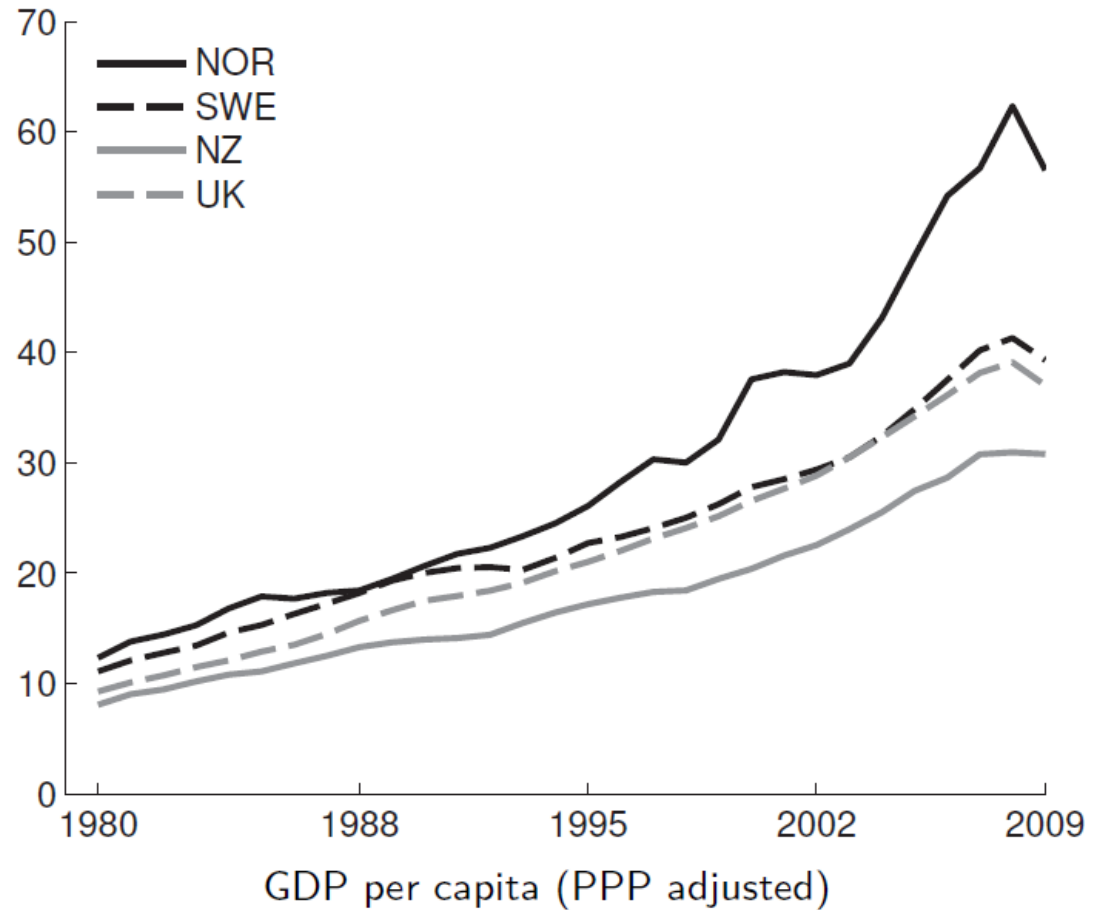
Senter for anvendt makro og petroleumsøkonomi (CAMP)

Handelshøyskolen BI

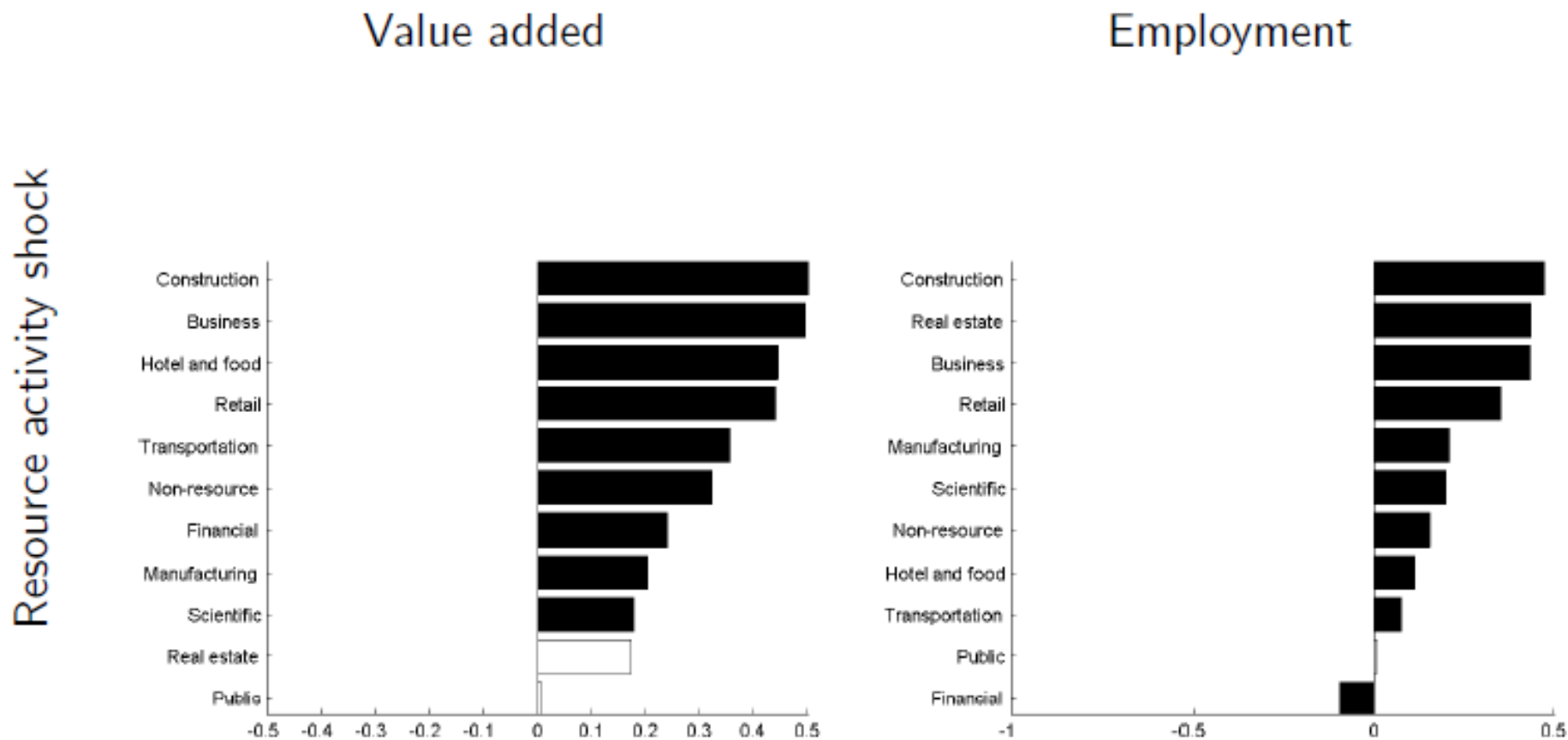
Foredraget er bl.a. basert på følgende arbeider:

- Hilde C. Bjørnland og Ragnar Torvik (2018): «**Samfunnsøkonomiske problemstillinger ved norske olje- og gassutbygginger**». *Rapport til Norsk Industri, Fellesforbundet og LO*
- Hilde C. Bjørnland, Leif Anders Thorsrud og Ragnar Torvik (2018): «**Dutch Disease Dynamics Reconsidered**», *CAMP Working Paper Series No 3/2018*
- Hilde C. Bjørnland og Leif Anders Thorsrud (2016): «**Boom or Gloom? Examining the Dutch disease in two-speed economies**», *Economic Journal*, vol. 126, 2219-2256.

Hollandsk syke i norsk økonomi?

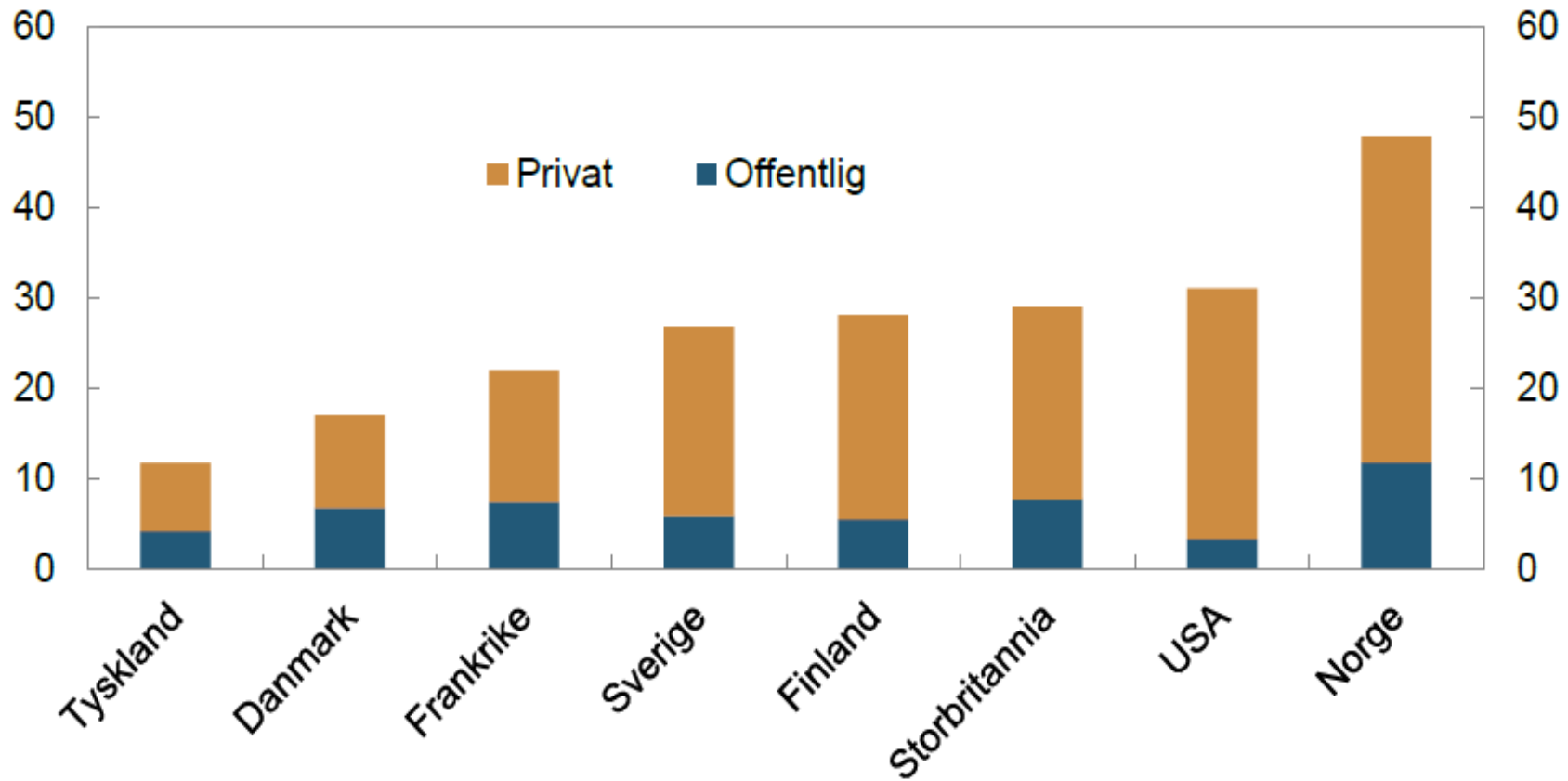
Store ringvirkninger fra olje-og gass-sektoren til andre næringer 1996-2012: Gjennomsnittlig effekt etter en 1% økning i aktivitet i petroleumsektoren, prosent

Source: Bjørnland og Thorsrud (2016)

Men også forbruksfest!

Vekst i offentlig og privat forbruk siden 2000. Volum. Prosent

Source: Norges Bank (2015)

Så snudde fortegnet!

Fra særstilling til omstilling på 2 år!

Economist 2013: Rich cousin in the North

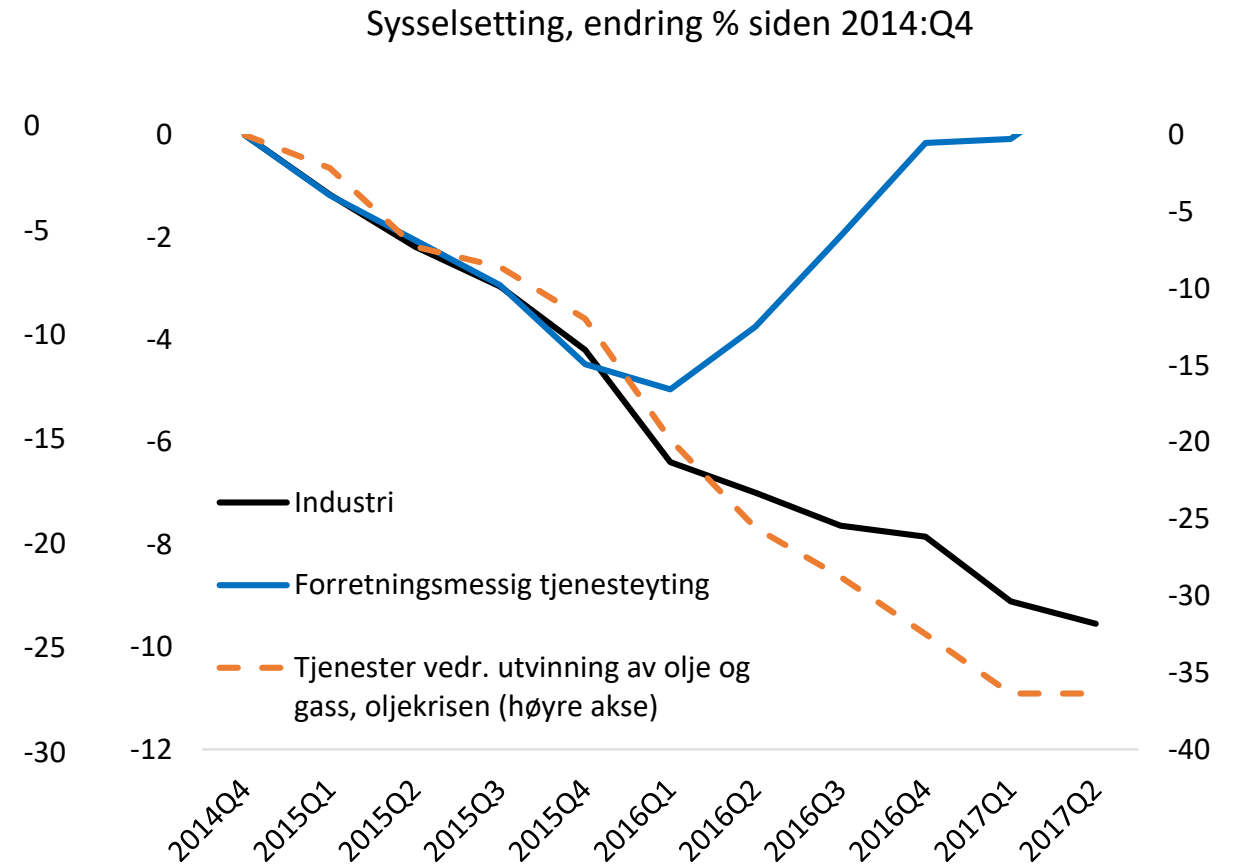
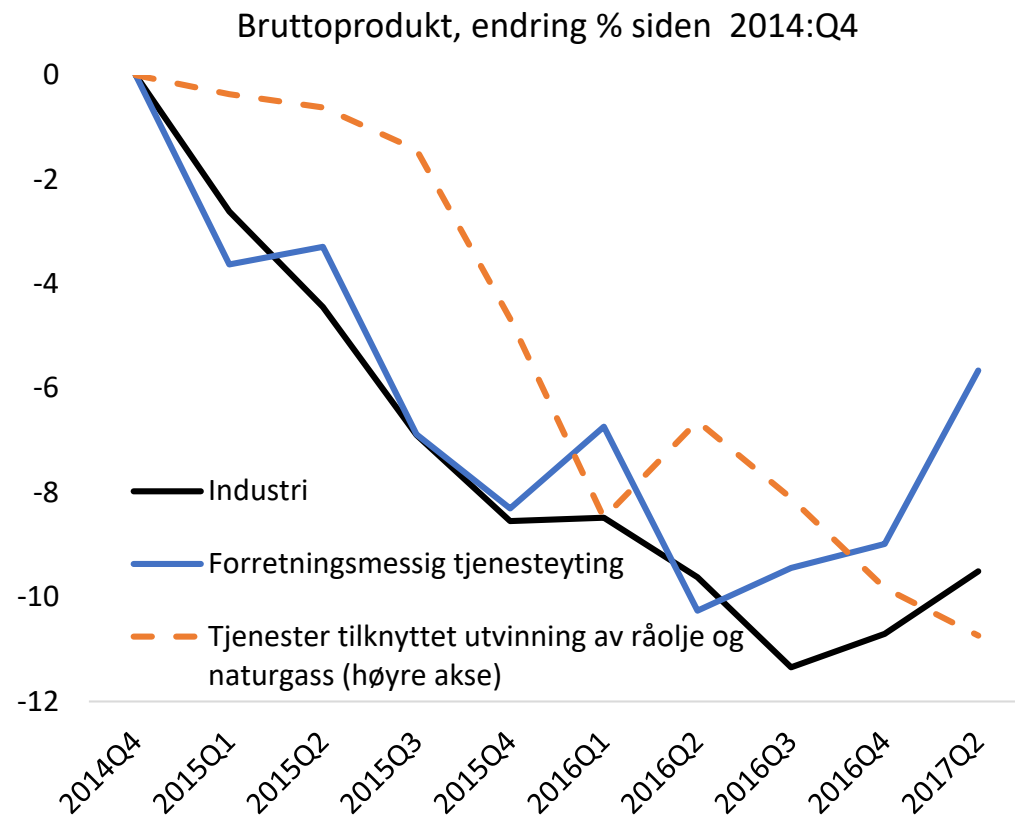

Economist 2015: Norwegian Blues

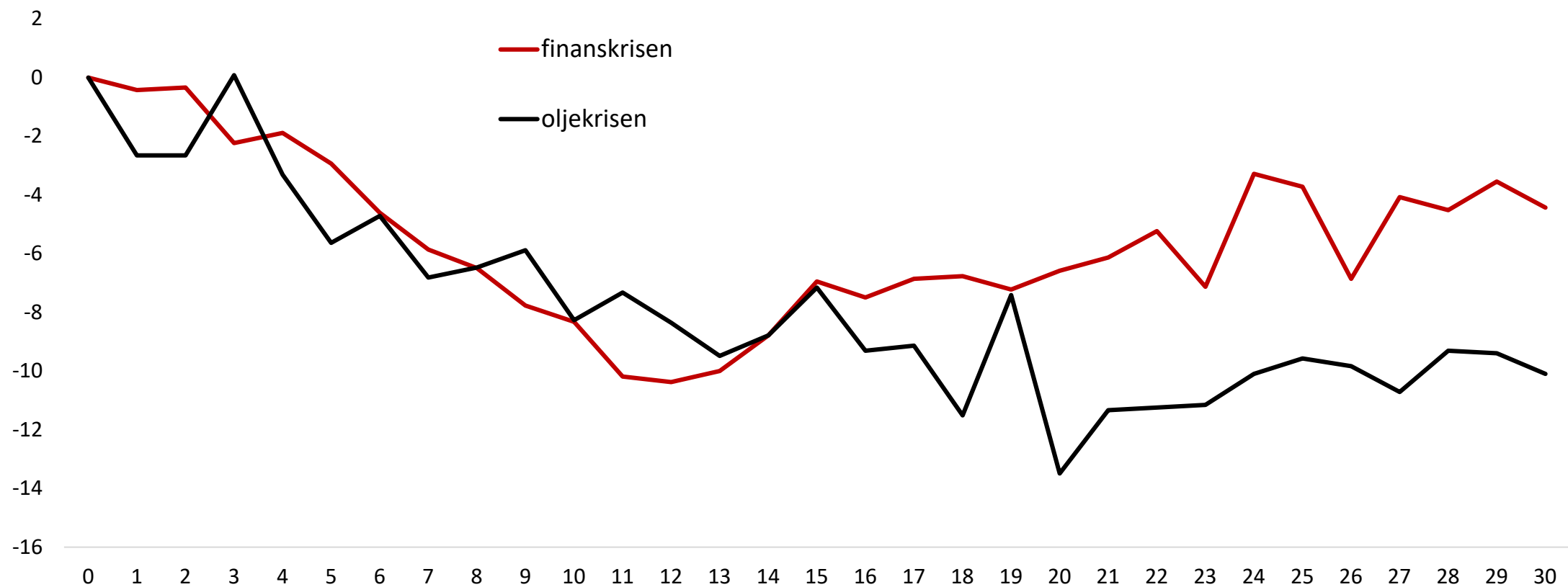
Brett Ryder

Ringvirkninger - Akkumulert endring (%) i verdiskapning og sysselsetting i enkelte næringer siden 2014:Q4

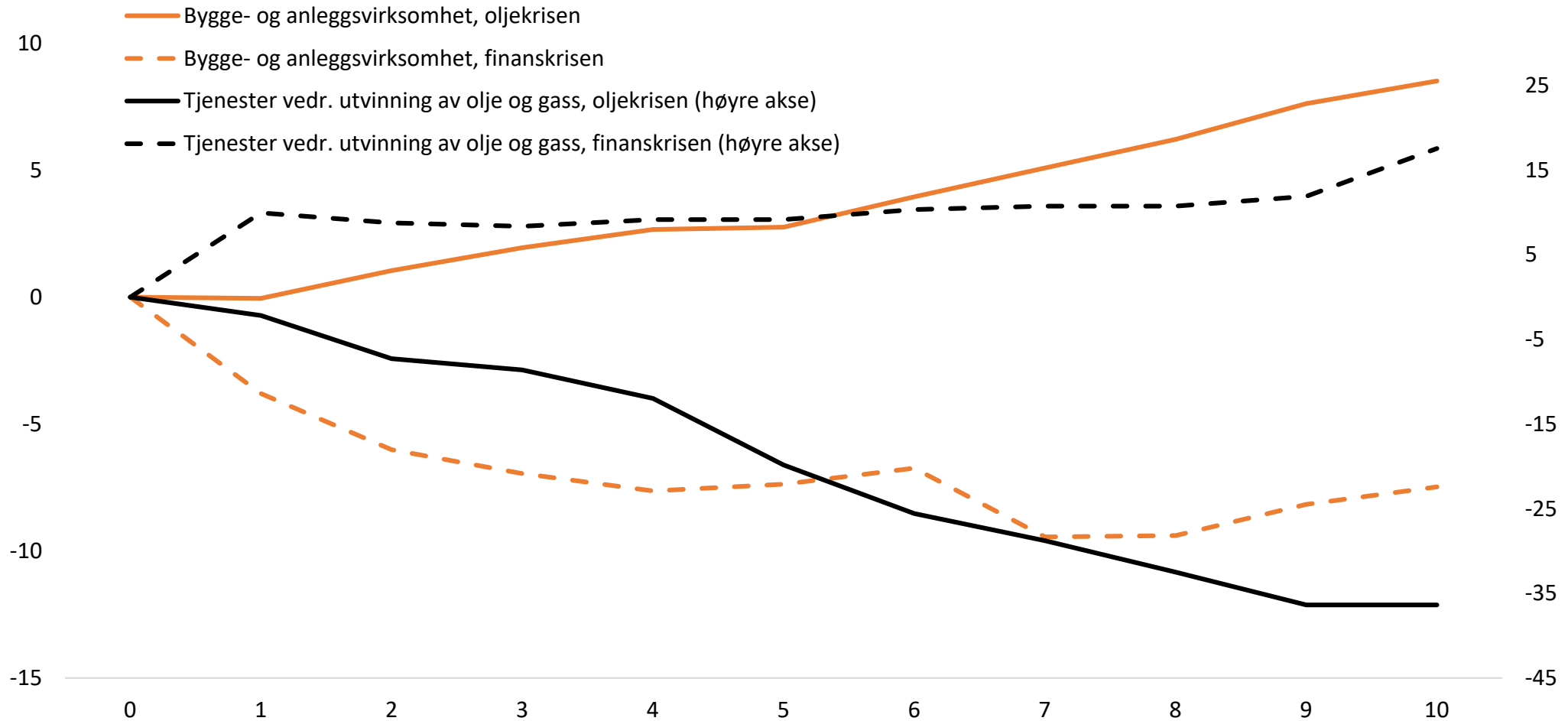

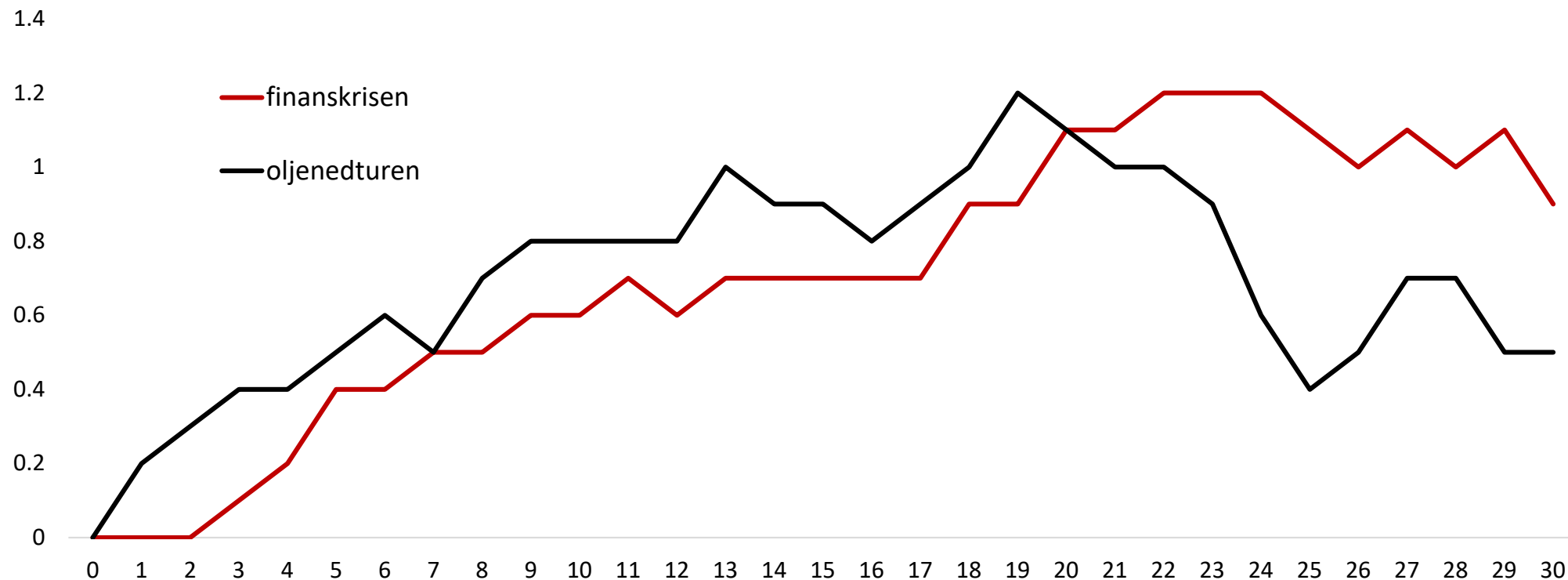
Industriproduksjon - Akkumulert endring (%) siden desember 2014 (oljedetturen) og siden juli 2008 (finanskrisen)

Bufferne endret seg: Sysselsetting - Akkumulert endring (%) siden 2014:Q4 (oljekrisen) og siden 2008:Q2 (finanskrisen)

Arbeidsledighet - Akkumulert endring (prosentpoeng) siden desember 2014 (oljedturen) og siden juli 2008 (finanskrisen)

Kilde: Bjørnland og Torvik (2018)

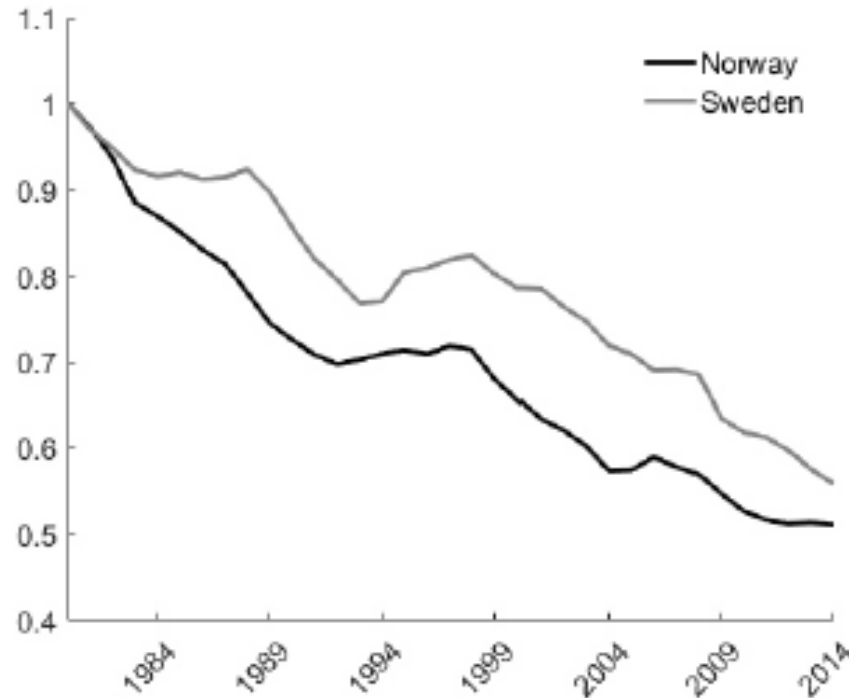
Ringvirkninger av et oljeprisfall - Fra særstilling til omstilling på 2-3 år

- Basert på tradisjonell teori skulle industrien få en mild (eller ingen) nedtur etter et oljeprisfall...
- ... isteden har oljenedturen gitt negative ringvirkninger til store deler av økonomien
- I tråd med funn i studiene til Bjørnland og Thorsrud (2016) og Bjørnland, Thorsrud og Torvik (2018).
- Bjørnland, Thorsrud og Torvik (2018): Ringvirkningene har økt over tid.

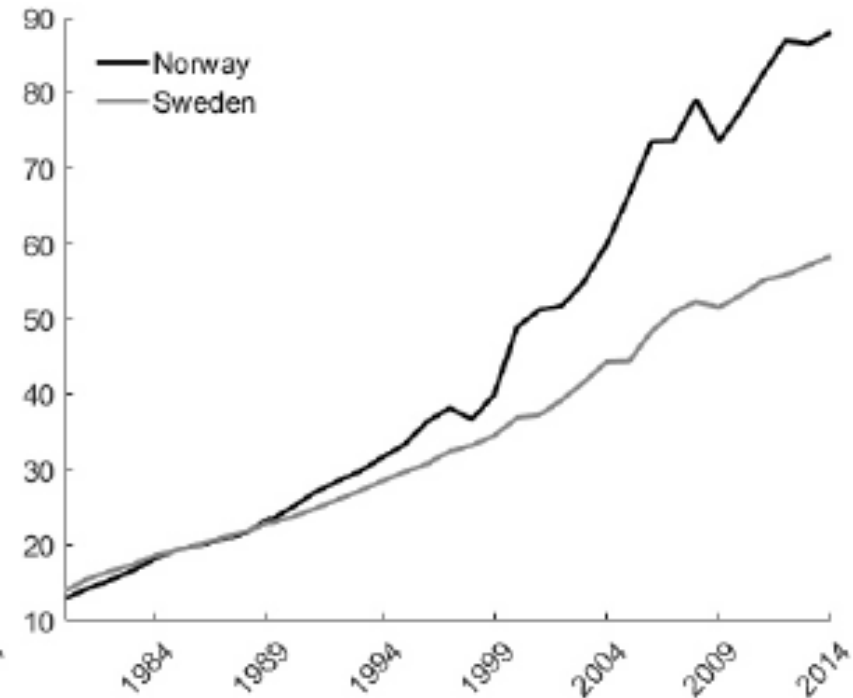
Bjørnland, Thorsrud og Torvik (2018):
Dutch Disease Dynamics Reconsidered

Sysselelsetlingsandelene i konkuransenutsatt sektor (venstre) og produktivitet i økonomien (høyre).

(a) Employment

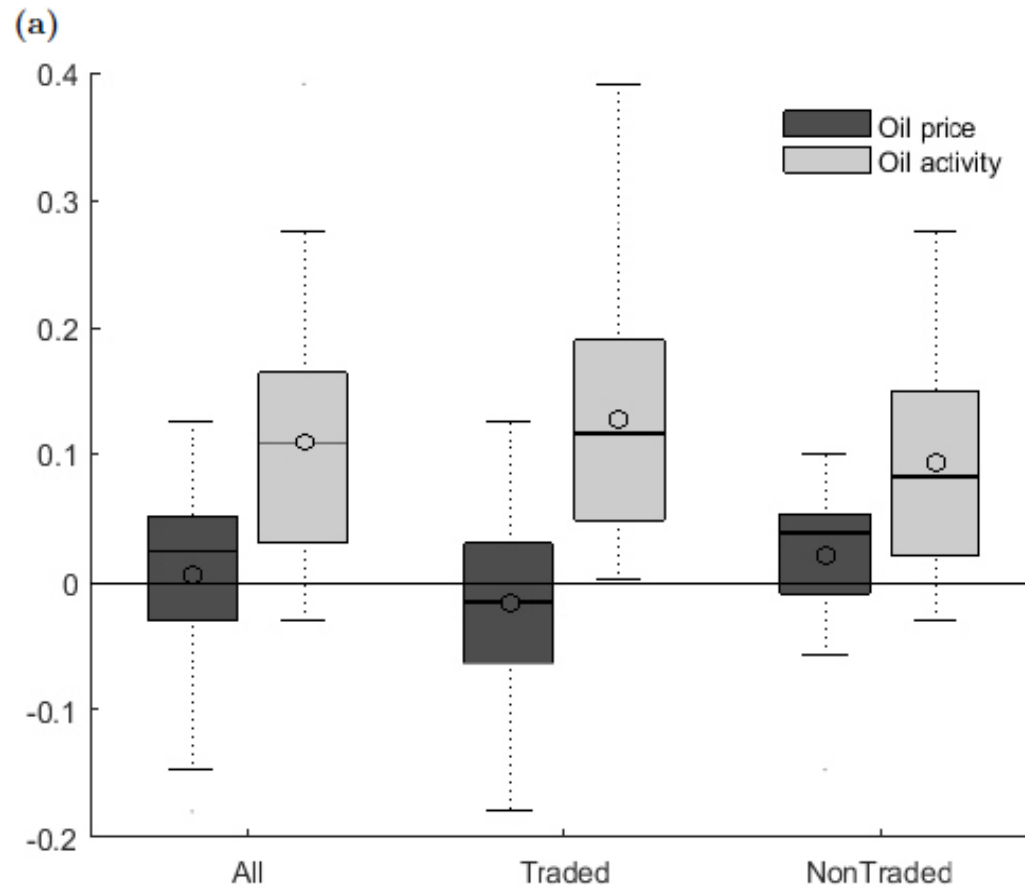

(b) Productivity

Kilde: Bjørnland, Thorsrud og Torvik (2018)

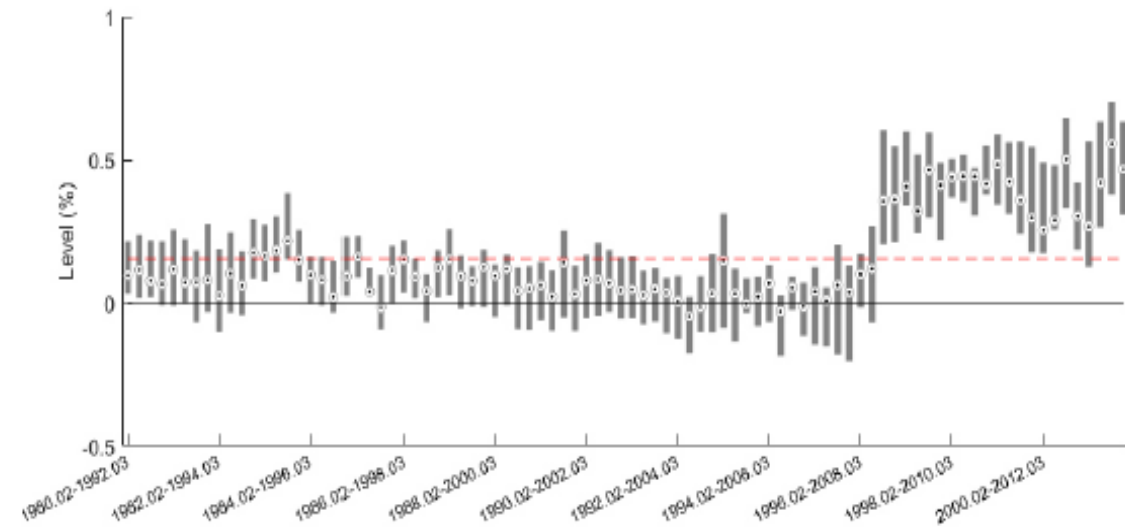
Må skille mellom effektene av økt aktivitet i olje og gass og økt oljepris.
Virkning av en prosents økning i aktivitet på sokkelen etter et år

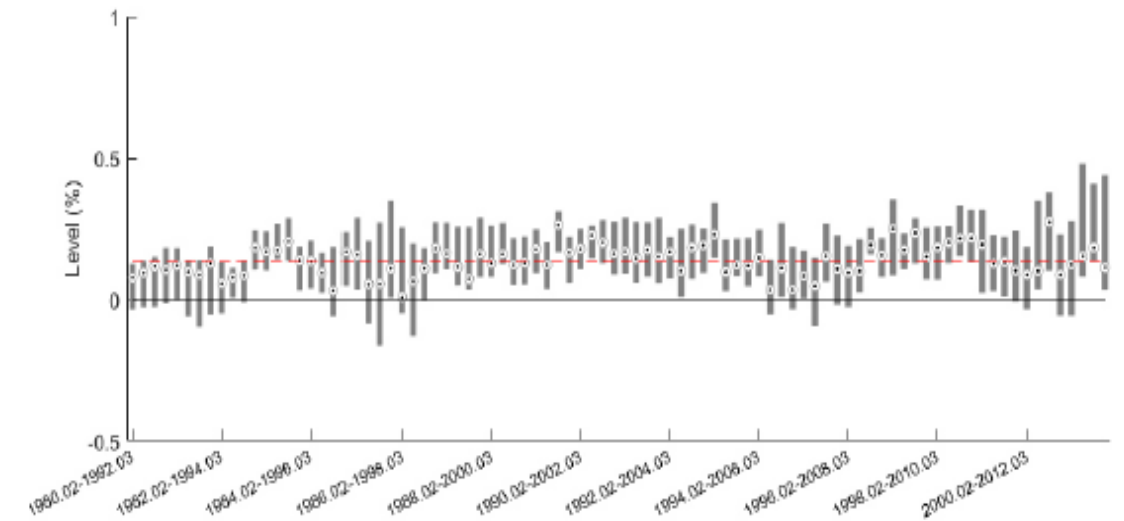
Kilde: Bjørnland, Thorsrud og Torvik (2018)

Virkning av økt aktivitet i olje og gass på produktivitet i konkurranseutsatt og skjermet sektor

(a) Traded

(b) Non-traded

Dutch Disease Dynamics Reconsidered

- Teorimodell om 'Hollandsk syke' og læring - utvidet til tre sektorer:
  - Konkurransetsatt - tradisjonell
  - Konkurransetsatt - leverandør
  - Skjermet sektor
- Læring kan utvikle seg over tid, og kan smitte mellom industrier.
- Snur konklusjonen fra tradisjonelle teorimodeller på hodet: Oljeboom pga økt aktivitet (nye felt, mer produktiv utvinning etc.) kan gi økt vekst i resten av økonomien.
- Anvendt på norsk økonomi: En boom i olje og gass kan øke aktivitet og produktivitet også i andre næring.
- *Etter oljenedturen ... Hvordan omstille?*

Made in Norway

Etter oljenedturen.... Hva har vi igjen som er unikt? Hva er vårt særpreg? Vårt '*made in Norway*'

Made in Italy

Made in Norway

Made in Norway...!

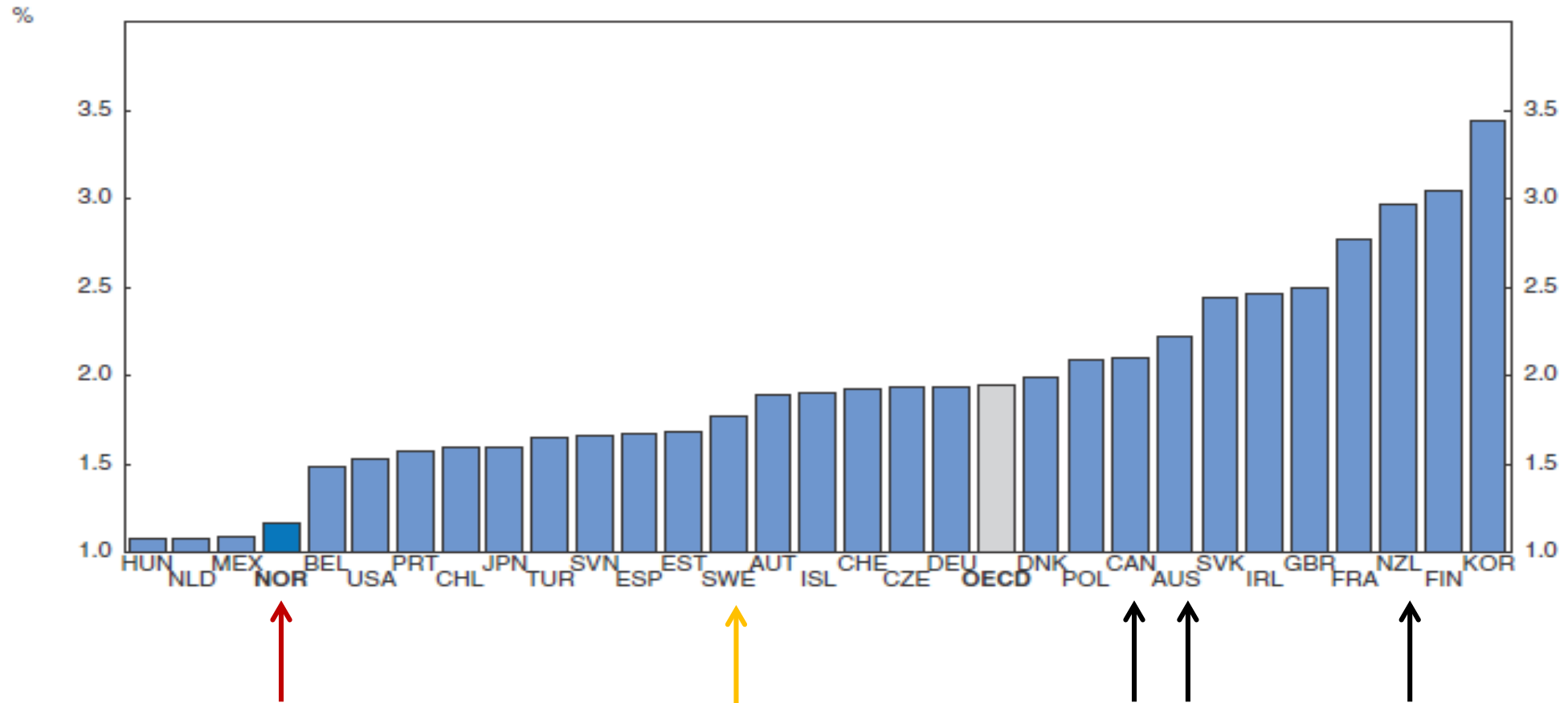
- **Vi har kunnskap og teknologi!**
- Vi har ikke bare klart å finne, men også å utvinne råvarer som krever teknisk kompetanse på et høyt nivå.
- Bl.a. høykompetent og verdensledende leverandørindustri. Kan overføre innovasjon til andre deler av samfunnet
- **Omstilling** olje og gass, vannkraft, oppdrett, operasjons-simulator (helseforetak), havvindmøller ...

Technology spillovers!

Is Norway ready for a technology-rich world?

Share of students majoring in science

Source: OECD

Omstilling handler om overføring av kunnskap og teknologi. Oljealderen er nok enda ikke over. MEN tiden som annerledeslandet er definitivt over

Takk!